

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

Emotional Intelligence of Administrators to Develop the Educational
Quality of schools in Srirattana School Network under Sisaket Primary
Education Service Area Office 4

วิภาภรณ์ นิลเพชร¹, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม², ลลิตร์ กิจจาธิการกุล²
Wipaporn Nilphet¹, Charoenwit Somphongtam² and Lalinthorn Kitchatikarnkul²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชธานีประเทศไทย

¹⁻²Ratchathani University

¹Wiphaphornmew@gmail.com

Received : April7, 2024;

Revised : July28, 2024;

Accepted : December29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 162 คนและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คนรวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย (1) ควรรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา (2) ควรควบคุมสติของตนเองตามสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสม (3) ควรกระตือรือร้นในการทำงาน (4) ควรให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่เสมอ (5) ควรติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้อย่างดี

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์; ผู้บริหารสถานศึกษา; คุณภาพศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

Abstract

The objectives of this research were to study the level of emotional intelligence of administrators to develop the quality of education and to study the emotional intelligence guidelines of administrators to develop the quality of education in schools. The sample included 162 teachers of the Srirattana school network Under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4, the academic year 2023, and key informants include Two supervisors, representative director of a small school 1, representative of the director of a medium-sized school 1, representative of small school teachers 1, representative of medium-sized school teachers 1, One teacher representative of a large school, total of 7. The instrument used in this research questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, frequency, mean, standard deviation, and content analysis.

The research results found that : 1. Emotional intelligence of school administrators to develop the quality of education of schools in Srirattana school network under Sisaket primary educational service area office 4, overall, and each aspect was at a high level. 2. Guidelines for developing the emotional intelligence of administrators to develop the quality of education consist of 1) Should be aware of their feelings and emotions in setting educational standards. 2) Should control their consciousness in accordance with various situations appropriately, 3) Should be enthusiastic about their work, 4) Should always pay attention to the emotional state of others in setting educational standards, and 5) Should communicate with others in organizing a good educational development plan.

Keywords: Emotional intelligence; School administrators; Quality of education Srirattana school network; Sisaket primary educational service area office 4

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารส่งผลทำให้ความรู้และการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชากร สร้างสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติ ความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ซึ่งสังคมไทยจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการปฏิรูปสังคมในทุกด้านให้มีความเข้มแข็งขึ้นในทุก ๆ ด้าน และการปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง (Drucker, 1994) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนสถานศึกษาและจะต้องหาแนวทางวิธีการบริหารจัดการที่หลากหลายเพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ รู้จักใช้อำนาจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (อนุพล สนมศรี, 2565) ด้านคุณภาพการศึกษามีรูปแบบการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในระบบ (ราชกิจจานุเบกษา, 2554) และสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา เช่น ความร่วมมือของคณะกรรมการสถานศึกษาชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา ปัจจุบันสถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดการพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา และความต้องการของตนเอง จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น และเป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพความเป็นผู้นำในการสร้างสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ย่อมส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริหาร สามารถสร้างความเชื่อมั่นและสนับสนุนเพื่อให้ บรรลุเป้าหมายขององค์กร สามารถใช้ศิลป์และกระบวนการของการมีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม บุคคล สามารถทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดศรัทธามีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนสามารถสร้างสภาพแวดล้อมสนับสนุนให้ร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ (ธีราภรณ์ ธีระหมอก และสุภาพ ผู้รุ่งเรือง, 2563) ด้านความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงอาจเป็นเพราะแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันที่เกิดการกระตุ้นให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรม เพื่อไปถึงจุดหมาย สอดคล้องกับ Juan (2016) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่านักเรียนต้องการการสอนที่มุ่งพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิต หรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (Goleman, 1998) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำที่เก่งในการบริหารคนและบริหารตนเอง มีความฉลาดทางอารมณ์เข้าใจและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ อีกทั้งยังมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ สามารถผสมผสานอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นตลอดไป หากผู้บริหารเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามองค์ประกอบเหล่านี้ได้เป็นอย่างดีแล้วย่อมประสบความสำเร็จในการบริหารได้อย่างแน่นอน ประภาศ ปานเจียง (2558) ได้ชี้ให้เห็นว่าทำไมความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญมากกว่าเชาว์ปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยอธิบายว่าทำไมบุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาสูงไม่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตในขณะที่บางคนมีความฉลาดทางปัญญาธรรมดากลับเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่จะจัดการและตรวจสอบอารมณ์ของตนเองทุกนาที จูงใจตนเองไปยังเป้าหมาย เข้าใจผู้อื่นและจัดการกับความขัดแย้งและสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันการบริหารสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4, 2566) หลายแห่งมักมีปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรรวมทั้งมีปัญหความสัมพันธ์กับชุมชนเนื่องมาจากผู้บริหารไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตน ในลักษณะที่เหมาะสมได้ บุคลากรจึงไม่รักและศรัทธาในตัวผู้บริหาร ซึ่งส่งผลทำให้องค์การ ของโรงเรียนไม่สามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการได้ นำมาซึ่งความสับสนเฉื่อยชา เกิดความขัดแย้งจึงทำให้การบริหารงานโรงเรียนประสิทธิภาพต่ำและขาดประสิทธิผล ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีขอบเขตการบริหารงานที่กว้างขวาง ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเป็นผู้นำบุคลากรในโรงเรียนเตรียมการประกันคุณภาพทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา ซึ่งเพื่อให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้บริหารจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตระหนัก ตลอดจนการกำหนดเป้าหมาย

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สามารถบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

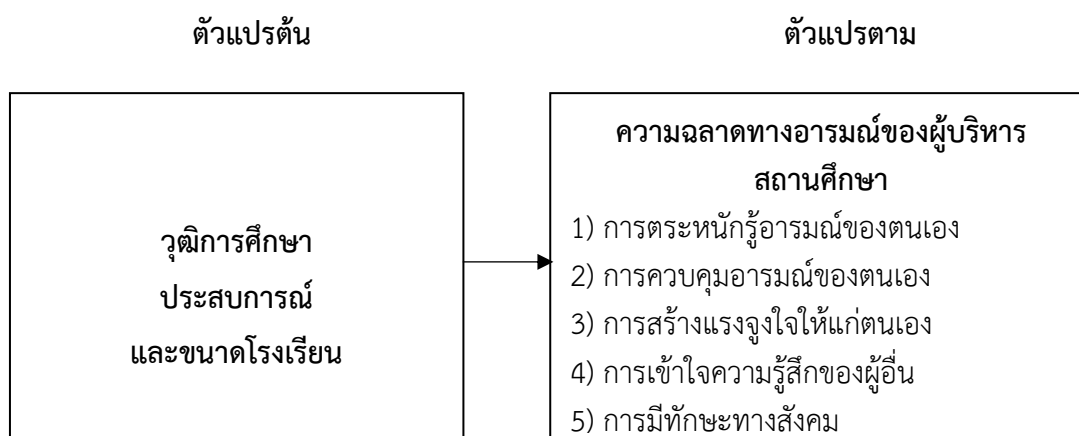
แนวคิดหลักการของการบริหารสถานศึกษา จิตติมา อัครศิริพงศ์ (2561) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้บุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษาสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป คุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษา การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามผลการดำเนินการ การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์นิธิพัฒน์ เมฆขจร (2557) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในอันที่จะตระหนักรู้ถึงอารมณ์ตนเองและผู้อื่นอย่างสอดคล้องและถูกต้อง ตามความเป็นจริง อีกทั้งความสามารถในการบริหารจัดการและควบคุมอารมณ์ตนเอง พร้อมทั้ง สามารถแสดงอารมณ์ของตนออกมาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะกับเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ ในขณะนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขในสังคม กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2556) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ว่าเป็นความสามารถทางอารมณ์ที่จะช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข กนกพร โพธิมณี (2562) ได้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก นึกคิดของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะหรือสถานการณ์ในขณะนั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะทำให้ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 โดยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ Goleman (1998) และคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) มีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนกลุ่มศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 ครูจำนวน 280 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 162 คน ใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ตัวแทนครูโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จำนวน 7 คน โดยวิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถามความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างแรงจูงใจให้แกตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.2 สร้างแบบสอบถามเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามวิธีของ Likert

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษา และความครอบคลุมของประเด็นที่ศึกษา นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC (Index of item Objective Congruence)

3.5 แบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม IOC (Index of item Objective Congruence)

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67-1.00 และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

3.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .95

3.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวแปรของการวิจัย

4.2 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา นำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.3 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานีถึงสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ส่งแบบสอบถาม ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง Google forms พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคืนได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 162 ฉบับ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์

3.2.1 ติดต่อนัดหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล นัดวัน เวลาในการสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้การสัมภาษณ์ผ่าน Zoom meeting และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามประเด็นที่กำหนดไว้และขณะสัมภาษณ์ขออนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์ทำการบันทึกเสียง สรุปรูปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอเป็นตารางประกอบเป็นความเรียง

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้เกี่ยวกับและแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่ม

โรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยรวม

ความฉลาดทางอารมณ์	ระดับความคิดเห็น			ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.32	0.27	มาก	1
2. การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.32	0.24	มาก	2
3. การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.29	0.27	มาก	4
4. การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.30	0.27	มาก	3
5. การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.27	0.22	มาก	5
เฉลี่ย	4.30	0.22	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากโดยเรียงตามลำดับคือ การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .24) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .27) การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .27) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .27) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .22)

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4)

การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.1 ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมีอารมณ์ที่คงที่ในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาอยู่เสมอ ควรมีความรู้เท่าทันความคิดของตนเองอยู่เสมอ แยกแยะผลดีในการติดตามผลการดำเนินการในสถานศึกษา รู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

2.2 ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ต้องควบคุมและจัดการอารมณ์โกรธของตัวเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ควรคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ สามารถยืดหยุ่น และปรับตัวตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.3 ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคพัฒนาความรู้ความสามารถของตนในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาอยู่เสมอ มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี สามารถรับรู้อารมณ์ และความต้องการของในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาผู้อื่น ประนีประนอม และลดข้อขัดแย้งในการติดตามผลการดำเนินการในสถานศึกษา ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและแสดงออกถึงการให้กำลังใจแก่ผู้อื่นในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

2.5 ด้านการมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากร มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมติดตามผลการดำเนินการการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผู้อื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นและบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ การเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญ การรู้จักและตระหนักถึงอารมณ์ของตนเอง การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสร้างแรงจูงใจของกับตนเอง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกอบรมการเป็นผู้นำทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ในการบริหารทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนุพล สมศรี (2565) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง การตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การควบคุมอารมณ์ของตนเอง และการมีทักษะทางสังคม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2 ที่ว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น และบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ การเข้าใจผู้อื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญรวมไปถึงการรู้จักและการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง และการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ฝึกอบรมการเป็นผู้นำจึงทำให้สามารถนำความรู้ความสามารถที่มีไปใช้ในการบริหาร ทำให้ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ ญัญญา ลามุล (2559) ศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ ชูมี (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamad and Juraifa (2016) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับการปฏิบัติงานของครูในประเทศมาเลเซีย โดยศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งประกอบด้วย 4 มิติ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อการปฏิบัติงาน สติปัญญาและความพึงพอใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศ และงานวิจัยต่างประเทศความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารในด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเองด้านการจูงใจตนเอง ด้านการเข้าใจผู้อื่นและด้านการมีทักษะทางสังคมโดยอาจศึกษาเป็นความสัมพันธ์และเปรียบเทียบจำแนกตามเพศระดับการศึกษาประเภทการณและขนาดสถานศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

2.1. การตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับ

สถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมีอารมณ์ที่คงที่ รู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเองมีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาด้านอารมณ์ด้านภาวะความเป็นผู้นำ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษารับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง มีอารมณ์ที่คงที่และแสดงออกได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ สอดคล้องกับ อนุพล สนมศรี (2565) ได้แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องยอมรับผลที่ตามมาเนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอและควรแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสติรู้เท่าทันความคิดของตนอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้ถึงเหตุผลของความปรารถนาของตนและเข้าใจความต้องการของตนเอง

2.2 การควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารที่เข้าใจ และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง อีกทั้งยังมีความสามารถในการเข้าใจอารมณ์และหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่นได้ ผสมผสานอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นเข้าด้วยกันรวมไปถึงการรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ตลอดไป ผู้บริหารเข้าใจปฏิบัติตามองค์ประกอบเหล่านี้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมประสบความสำเร็จในการบริหาร สอดคล้องกับ อนุพล สนมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เมื่อต้องประสบกับปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องควบคุมและจัดการอารมณ์โกรธของตนเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาควรคิดไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ

2.3 การสร้างแรงจูงใจให้แกตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญให้โอกาสบุคลากรได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ หากได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหาร สถานศึกษาก็จะช่วยลดความกังวลเกี่ยวกับงานลงได้ การให้รางวัลตอบแทนสำหรับการทำความดีซึ่งอาจจะไม่ใช่รางวัลที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินแต่การให้รางวัลเป็นการให้กำลังใจที่ดี ดังจะเห็นได้จากแต่ละสถานศึกษาก็จะมีการพิจารณาความดี ความชอบ หรือมอบเกียรติบัตรตามวาระและโอกาสที่เหมาะสมสอดคล้องกับอนุพล สนมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แกตนเอง คือผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้น

ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจกับงานที่ทำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย โดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4 การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี สามารถรับรู้อารมณ์ และความต้องการของในการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นรู้ จุดเด่น จุดด้อยของตนเองควบคุมอารมณ์ จัดการอารมณ์ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจ ในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายสามารถอดทนอดกลั้นต่อสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความยืดหยุ่น รู้จักปรับตัว มองโลกในแง่ดีและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ส่งผลให้การบริหารงานสามารถติดต่อประสานงานและสั่งการได้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ วรราชพร อยู่ชวนและคณะ (2566) ความฉลาดทางอารมณ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า การจัดการอารมณ์ในตนเองมี 4 แนวทาง ดังนี้แนวทางที่ 1 การยืดหยุ่นทางอารมณ์ ปล่อยวาง และควบคุมอารมณ์ได้ แนวทางที่ 2 การทำตัวเองให้รู้สึกผ่อนคลาย แนวทางที่ 3 การทบทวนเกี่ยวกับทัศนคติของตนเอง แนวทางที่ 4 การเจริญสติ เจริญวิปัสสนา

2.5 การมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมติดตามผลการดำเนินการการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคล ที่มีทักษะทางสังคมอยู่ในตัวแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารต้องมีเพื่อการทำงานที่ราบรื่น ลดปัญหาละอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในงานการมีทักษะทางสังคมจะทำให้เกิดการร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเป็นผลให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข สอดคล้องกับ อนุพล สมศรี (2565) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีทักษะทางสังคม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นได้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม สร้างและนำทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

องค์ความรู้จากการวิจัย

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ประกอบด้วย ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิธีการจัดการกับอารมณ์ของตัวเองได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาต้องสามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ จัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยากในการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดีเมื่อต้องประสบกับปัญหา ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควรมีเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจนเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแรงบันดาลใจของตน สามารถสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจกับงานที่ทำเสมอ ด้านการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่นสามารถพิจารณาถึงสภาพจิตใจและอารมณ์ของผู้อื่นในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาก่อนมอบหมายงานมีความสามารถในการลดสภาวะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี ด้านการมีทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการกำหนดมาตรฐานการศึกษากับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งระหว่างบุคลากร มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 สถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนศรีรัตนฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปรับปรุงและปรับใช้กับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการตระหนักรู้อารมณ์ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะเข้าใจรับรู้และเข้าใจความรู้สึกของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการควบคุมอารมณ์ของตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการควบคุมและจัดการอารมณ์ของตัวเองได้และมีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการลดสถานะความกดดันทางอารมณ์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของผู้อื่นได้ดี และให้ความสนใจกับสภาวะอารมณ์ของผู้อื่น

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะการสร้างแรงผลักดันตนเองให้ทำงาน การปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายโดยไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคพัฒนาความรู้ความสามารถของตน

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองด้านทักษะทางสังคมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะทักษะการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจากผลการศึกษานี้พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

2.3 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ของความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาในตัวแปรอื่น ๆ ต่อไป ในการส่งเสริมด้านบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร โพธิมณี. (2562). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2556). คู่มือการจัดกิจกรรม “ฝึกคิดแก้ปัญหาพัฒนา EQ” สำหรับอาสาสมัครแกนนำศูนย์เพื่อนใจ To Be Number One ฉบับปรับปรุง ปี 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จิตติมา อัครฉัตรพงศ์. (2561). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคไทยแลนด์ 4.0. *วารสารวิทยาการ
จัดการปริทัศน์*, 20(1): 99-107.
- ณัฐยา ลามุล. (2559). ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม. lpebk.ac.th.
<https://arc.npu.ac.th/index.php?page=theses&pagenums=81>
- ธีรภรณ์ ณะหมอก และสุภาพ ผู้รุ่งเรือง. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์
ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 : ตามทัศนะของครู. การประชุมวิชาการ
ระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ.2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและ
ความท้าทายของอุดมศึกษา”. file:///C:/Users/Kcom/Downloads/Documents/256
2Vol9No1_62.pdf
- นิธิพัฒน์ เมฆขจร. (2557). การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เด็ก. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธร
มาธิราช.
- ประภาศ ปานเจียง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทาง
อารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา. สงขลา: วิจัยทุนอุดหนุนมหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วรรษพร อยู่ชวน กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา และชวนชม ชินะตังกูร. (2566). ความฉลาดทางอารมณ์ใน
ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระนอง. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*, 6(1): 190-204.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. (2566). เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้าง
คุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อนุพล สนมศรี. (2565). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2. (วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อุไรวรรณ ชูมี. (2561). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของ
ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. (การค้นคว้า
อิสระการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Drucker, P. (1994). The age of social transformation. *Atlantic Monthly*, 274, 53-80.
- Juan, F. R. (2016). Student perceptions of the role of emotional intelligence in college
success: A phenomenological study. *international journal of business marketing
and management (IJBMM)*, 1(3): 58-78.

- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607–610.
- Goleman, D. (1998). *Working with emotional intelligence*. New York: Bantam Book.
- Mohamad and Juraifa (2016). Emotional Intelligence and job Performance: A study among malaysian teachers. *procedia economics and Finance*, 35, 674-682.